

Переднє слово

Двадцять п'ятка збірка «Нові сторінки історії Донбасу» сформована за результатами першої Всеукраїнської конференції «Лихолобовські читання», що її було проведено 29–30 жовтня 2016 року на пошану засновниці і незмінної, аж до самого відходу у Вічність, редакторки журналу, фундаторки наукових шкіл з історії вугільного Донбасу, радянської урбаністики, вивчення тоталітарних режимів доктора історичних наук, професора Зої Григорівни Лихолобової (1926–2014).

У черговому номері щорічника вміщено статті істориків – докторів та кандидатів наук, аспірантів та викладачів університетів та академічних наукових установ України.

Збірку укладено за проблемно-хронологічним принципом, в ній виділено наступні рубрики: «Джерелознавчі та історіографічні дослідження», «Актуальні проблеми історичної науки», «Видатні дослідники історії Донеччини та Луганщини», «Релігія в історії України», «Урбанізаційні процеси в Україні», «Політичні репресії як прояв тоталітарного режиму», «Регіональна історія як складова історичної науки», що відповідають назвам секцій, у яких опрацьовувались доповіді конференції.

Роздумуючи над підготовкою конференції та збірника, редакційна колегія дійшла висновку, що напрями історичної науки, в яких працювала д-р іст. наук, проф. З. Г. Лихолобова, завжди виходили за межі суто регіональних проблем Донбасу та включали величезний спектр проблем вітчизняної історії як такої. Крім того, «Донбас», як у символічному, так і в історико-політичному сенсі, перестав бути віддзеркаленням локальних процесів, що відбувались на теренах Східної України, а з тим – набув більш широкого суспільного звучання. Його історія стала певним маркером, яким він міг би зафіксувати спільність соціальних, політичних, релігійних процесів в Україні. Отже, і сама конференція, і теми, які стали у ній ключовими, дозволили ухвалити рішення про розширення географічного виміру досліджень, які увійшли до цього номеру, а також будуть розглядатися редколегією для наповнення портфелю наступних випусків збірки. Певною мірою, такий підхід було започатковано і у попередніх номерах завдяки створенню спеціальної рубрики «Регіональні дослідження».

Збірку відкривають дослідження, об'єднані рубрикою «Джерелознавчі та історіографічні дослідження». Її презентовано науковою розвідкою Ольги Сарасвої, увагу якої сфокусовано на інформаційних можливостях діловодної до-

кументації земств Катеринославської губернії, дослідженням Олександра Белікова щодо правової бази та механізмів виїзду з УСРР іноземних біженців та військовополонених на початку 1920-х рр., аналітичним матеріалом Ірини Пятницької, присвяченим вивченню спадщини С. Бородаєвського як очевидця та історика розвитку кооперативного руху.

До рубрики «Актуальні проблеми історичної науки» увійшли три роботи: стаття Наталі Касьянової, в якій аналізуються проблеми організованих міграцій в Україні у 1940–60-ті роки, дослідження Олени Остапчук, у центрі уваги якої перебувають машинобудівники – категорія робітників, усунена у тінь шахтарів та металургів, але вагома складова моделі існування індустріального Донбасу, а також розвідка Олени Сяжкіної щодо можливості використання дискурсу окупації як важливого методологічного підходу у розгляді та аналізі російської агресії проти України.

«Видатні дослідники Донеччини і Луганщини» – це і назва секції конференції, і рубрики, де можна ознайомитись із життєписами українських вчених д-р іст. наук, проф. В. О. Пірка і канд іст. наук, доц. Е. М. Стуканова, які представлені у аналітичних роботах Надії Темірової та Юлії Стуканової.

Аналіз релігійного чинника у розвитку історичних процесів в Україні у різні періоди презентовано статтями Наталі Белікової, присвячена життю сільського парафіяльного духівництва, та Тетяни Арзуманової, яка розкриває мало-досліджену тему релігійного повсякдення громади христів у ХІХ столітті.

Наступна площина дискусій – «Урбанізаційні процеси в Україні». Ця рубрика і дискусії, що ведуть її автори, є традиційними для збірки. У цьому номері вона вміщує дві потужні роботи – Тетяни Водотики, яка сфокусувала увагу на проблемах модернізації міст Південної України у ХІХ столітті, Ксенії Кузіної, у центрі аналізу якої радянська міська простора Вінниці.

Нову для збірки, але не нову для української історичної науки, рубрику «Політичні репресії як прояв тоталітарного режиму» наповнено двома роботами. Перша, за авторством Андрія Яковлева, присвячена історіографічній розвідці щодо проблеми формування та просування образу ворога у радянські часи, друга, за авторством Миколи Бривко, акцентує увагу читача на радянській пропаганді політичних репресій 1937–1938 рр.

У частині під назвою «Регіональна історія як складова історичної науки» представлено аналіз польського громадсько-політичного руху Наддніпрянщини в перспективі історичної регіоналістики (авторка Наталя Громакова) та довід соціальної біографії профспілки Сталінського педінституту у 1930–40 рр. (Микола Троян).

Рецензентами статей збірки виступили доктори історичних наук, професори – П. В. Добров, А. В. Гедьо, І. М. Грідіна, О. В. Стяжкіна, кандидати історичних наук, доценти – Н. Ю. Белікова, К. В. Кузіна, Л. Б. Лихачова. Тексти статей збірника відредаговано у Редакційному відділі навчальної та навчально-методичної літератури Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Редакційна колегія